

Ekonomiye Dair Öne Çıkan Düzenlemeler (5-11 Ocak 2023)¹

- 1. TCMB, menkul kıymet tesis oranını yükseltti.** TCMB, 24 Şubat'tan itibaren menkul kıymet tesis oranının yüzde 5'ten yüzde 10'a yükseltilmesine, yüzde 60 mevduatta liralama hedefini aşan bankalara söz konusu oranın indirimli uygulanmasına karar verildiğini duyurmuştur. İlgili duyuruda, uygulanan Liralama Stratejisi neticesinde bankaların genelinin 2022'de açıklanan mevduatta yüzde 50 liralama hedefine ulaştığı bildirilerek, 2023 yılı Para Politikası ve Liralama Stratejisi'nde yılın ilk yarısı için mevduatta liralama hedefinin yüzde 60 olarak belirlendiği anımsatılmıştır. Bu kapsamda, menkul kıymet tesisi uygulamasında 24 Şubat 2023'ten itibaren geçerli olmak üzere bazı değişiklikler yapıldığı kaydedilerek menkul kıymet tesis oranının yüzde 5'ten yüzde 10'a yükseldiği aktarılmıştır. Buna göre; söz konusu oranlardan düşük olanı yüzde 60 (dahil) ve yüzde 70 arasında olan bankalar için 5 puan, yüzde 70'ten büyük olan bankalar için 7 puan menkul kıymet tesis oranından indirim yapılacaktır. Ayrıca Türk lirası paylarında yüzde 60 hedefinin altında kalan bankalar için daha önce belirlenmiş olan ilave oranlar, menkul kıymet tesis oranına eklenerek uygulanmaya devam edilecektir.²
- 2. BDDK, TT Finansman AŞ'ye faaliyet izni verdi.** BDDK'nın Resmi Gazete'de yayımlanan kurul kararına göre, TT Finansman AŞ'ye, Finansal Kiralama, Faktoring, Finansman ve Tasarruf Finansman Şirketleri Kanunu ile Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmelik uyarınca faaliyet izni verilmiştir. Söz konusu şirkete kuruluş izni 21 Nisan 2022'de verilmiştir.³
- 3. Finansal kiralama şirketlerinin yurt dışından sağladıkları kredilerde kaynak kullanımını destekleme fonu (KKDF) kesinti oranı sıfırlandı.** Resmi Gazete'de yayımlanan KKDF kesintisi hakkında Cumhurbaşkanlığı kararına göre, finansal kiralama şirketlerinin yurt dışından sağladıkları kredilerde KKDF oranı sıfır olarak uygulanacaktır.⁴
- 4. Esnafa destek paketi 150 milyar liraya çıkarıldı.** Cumhurbaşkanlığı Recep Tayyip Erdoğan, Ankara'da "Yüz Yüze Türkiye Esnaf Buluşması" programında Esnafa tahsis edilen 100 milyar liralık kaynak için Halkbank kredi faizini yüzde 7,5'a düşürdüğünü, 2020-2021 yıllarında Halkbank kredilerinde 14 milyar TL erteleme yapıldığını belirtmiştir.⁵
- 5. Borsada devre kesici uygulaması başlayan ve açığa satış yapılabilen işlem sıralarında "Yukarı Adım Kuralı" uygulanacak.** Borsa İstanbul Pay Piyasasında sürekli işlem yöntemi ile işlem gören paylar için geçerli olan devre kesici uygulamasına açığa satış işlemlerinde "Yukarı Adım Kuralı"

¹ Bu bülten TEPAV tarafından hazırlanmakta ve iş dünyasının yakından takip ettiği vergi, istihdam, devlet destekleri, ticaret ya da finansal alanlardaki öne çıkan yasal düzenlemeleri esas almaktadır.

² TCMB, Makroihtiyati Tedbirler Hakkında Basın Duyurusu (2023-01). (7 Ocak 2023). Erişim adresi:

<https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Duyurular/Basin/2023/DUY2023-01>

³ Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunun 29/12/2022 Tarihli ve 10463 Sayılı Kararı. Resmi Gazete, Sayı: 32066. (7 Ocak 2023). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2023/01/20230107-10.pdf>

⁴ Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu Kesintisi Hakkında Karar (Karar Sayısı: 6657). Resmi Gazete, Sayı: 32069. (10 Ocak 2023). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2023/01/20230110-7.pdf>

⁵ T.C. Cumhurbaşkanlığı, "Çalışanların ve emeklilerin ücretlerinde enflasyon sebebiyle oluşan refah kaybını telafi ediyoruz." (10 Ocak 2023). Erişim adresi: <https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/142485/-calisanlarin-ve-emeklilerin-ucretlerinde-enflasyon-sebebiyle-olusan-refah-kaybini-telafi-ediyoruz->

tepav

özelliğinin eklenmesi kararlaştırılmıştır. Gün içerisinde devre kesici uygulaması başlayan ve açığa satış yapılabilen işlem sıralarında seans sonuna kadar geçerli olmak üzere açığa satış işlemlerinde yukarı adım kuralı otomatik olarak uygulanacaktır. Yukarı adım kuralı ile beraber devre kesici sonrası açığa satış işlemlerinde bir sonraki emir son hissenin son gerçekleşen fiyatın altında olamayacaktır. Yapılan düzenleme 11/01/2023 tarihinden itibaren yürürlüğe girecektir.⁶

- 6. Perakende ticarete uygulanacak ilke ve kurallar hakkında yönetmelikte değişiklik yapıldı.** Ticaret Bakanlığı tarafından hazırlanan Perakende Ticarete Uygulanacak İlke ve Kurallar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Buna göre, yenileme merkezleri veya yetkili satıcılarca gerçekleştirilen yenilenmiş ürün niteliğindeki cep telefonu satışları hariç olmak üzere fiyatı 12 bin liranın üzerindeki cep telefonu satışlarında vade sınırı 3 ay olarak belirlenmiştir.⁷
- 7. Rekabet Kurumu, 2022 yılında özelleştirmeler hariç 72 milyar 209 milyon lira tutarında yerli birleşme ve devralma işlemine onay verdi.** Rekabet Kurumu Ekonomik Analiz ve Araştırmalar Dairesi Başkanlığı, 2022 yılı Birleşme ve Devralma Görünüm Raporu'nu yayımlamıştır. Rapora göre, Rekabet Kurumu 245 devralma ve birleşme işlemini incelerken bunların 145'ini uluslararası işlemler oluşturmuştur. 82 işlemde hedef şirket Türkiye kökenli şirket iken yedi özelleştirme işlemi ile toplam 89 işlemde 86,2 milyar lira düzeyinde birleşme ve devralma gerçekleşmiştir. 82 işlemde devralma veya ortak girişim lehine konu edilen şirketler Türkiye kökenli olurken, bu işlemlerin tutarı geçen yıla göre yüzde 70 artışla 72,2 milyar liraya yükselerek son 10 yılın rekorunu kırmıştır. Yabancı yatırımcılar tarafından 36 ayrı birleşme ve devralma işlemi ile Türkiye kökenli şirketlere yatırım yapılırken, bu işlemlerde beşer yatırım ile Hollanda ve Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) ilk sırayı almıştır. Hedef şirketin Türkiye kökenli olduğu işlemler içinde en yüksek işlem değeri 8,3 milyar lira ile "elektrik enerjisinin üretimi, iletimi ve dağıtımı" alanında gerçekleştirilirken, aynı dönemde özelleştirme işlemleri içinde en yüksek işlem ise 9,75 milyar lira ile "havalimanı işletmeciliği" alanında kaydedilmiştir.⁸
- 8. Şirketlerin döviz hesaplarına KKM uygulaması 2022 yılını kapsayacak şekilde uzatıldı.** Resmi Gazete'de yayımlanan TL mevduat ve katılım hesaplarına dönüşümün desteklenmesi hakkında Merkez Bankası tebliğinde değişiklik yapan tebliğe göre, yurt içi yerleşik tüzel kişilerin ise bankalardaki döviz tevdiat ve katılım fonu hesaplarının TL'ye dönüşümü uygulamasında, hesabın bankada bulunma zamanına yönelik son tarih 30 Eylül 2022'den 31 Aralık 2022'ye uzatılmıştır. Buna göre, kapsam dahilindeki tüzel kişilerin 31 Aralık 2021 ile 31 Aralık 2022 tarihleri arasında bankalarda bulunan dolar, euro ve sterlin cinsinden döviz tevdiat katılım fonu hesabı bakiyeleri,

⁶ Borsa İstanbul, Pay Bazında Devre Kesici Uygulamasına Açığa Satış İşlemlerinde Yukarı Adım Kuralı Özelliğinin Eklenmesi Hakkında Duyuru. (10 Ocak 2023). Erişim adresi: <https://www.borsaistanbul.com/files/2023-14260.pdf>

⁷ Ticaret Bakanlığından: Perakende Ticarete Uygulanacak İlke ve Kurallar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik. Resmi Gazete, Sayı: 32070. (11 Ocak 2023). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2023/01/20230111-14.htm>

⁸ Rekabet Kurumu, 2022 Yılı Birleşme ve Devralma Görünüm Raporu Yayımlandı. (6 Ocak 2023). Erişim adresi: <https://www.rekabet.gov.tr/tr/Guncel/2022-yili-birlesme-ve-devralma-gorunum-r-b6221477928ded11a23100505685ee05>

tepav

hesap sahibinin talep etmesi halinde dönüşüm kuru üzerinden TL'ye çevrilerek KKM'ye dahil edilebilecektir.⁹

- 9. Yatırım teşvik belgesi kapsamında gerçekleştirilen ithalatta ilave gümrük vergisi (İGV) muafiyetinde kapsam düzenlemesi yapıldı.** Resmi Gazete'de yayımlanan ithalatta ilave gümrük vergisi uygulanmasına ilişkin Cumhurbaşkanı kararında değişiklik yapılmasına dair karara göre, yatırım teşvik belgesi kapsamında gümrük vergisi muafiyetinden yararlanılarak gerçekleştirilen ithalatta İGV uygulanmayacaktır. Düzenlemeye gidilen İGV muafiyeti uygulaması, 1 Ocak'tan itibaren yürürlüğe girmesine karşın karara eklenen geçici maddeyle bu tarihten önce düzenlenmiş teşvik belgelerine de uygulanacaktır.¹⁰
- 10. Noterlerin düzenleyeceği taşınmaz satış sözleşmelerinde noterlik ücretleri 500 liradan az, 4 bin liradan fazla olamayacak.** Noterler tarafından düzenlenecek taşınmaz satış sözleşmelerine ilişkin uygulanacak usul ve esaslar belirlendi. Yönetmeliğe göre, noterlerin düzenleyeceği taşınmaz satış sözleşmelerinde noterlik ücretleri 500 liradan az, 4 bin liradan fazla olamayacaktır. Bu ücret her yıl yeniden değerlendirilerek artırılacaktır. Taşınmaz satış sözleşmesinin düzenlenmesine ilişkin başvurular sadece e-Devlet üzerinden Türkiye Noterler Birliği'nin e-randevu/başvuru uygulamasından yapılacaktır.¹¹
- 11. Özel eğitim kurumlarından uygulanacak zam oranının belirlenmesinde kural değişti.** Resmi Gazete'de yayımlanan değişiklikle bir önceki yılın ÜFE+TÜFE ortalamasına yüzde 5 artış yapılarak elde edilen özel okul zam oranı yeni düzenlemeyle yıl sonu TÜFE oranı dikkate alınarak Millî Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen oranı geçemeyecektir.¹²

⁹ Türk Lirası Mevduat ve Katılma Hesaplarına Dönüşümün Desteklenmesi Hakkında Tebliğ (Sayı: 2021/14)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sayı: 2023/2). Resmi Gazete, Sayı: 32069. (10 Ocak 2023). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2023/01/20230110-13.htm>

¹⁰ İthalatta İlave Gümrük Vergisi Uygulanmasına İlişkin Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar (Karar Sayısı: 6658). Resmi Gazete, Sayı: 32069. (10 Ocak 2023). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2023/01/20230110-8.pdf>

¹¹ Adalet Bakanlığından: Noterler Tarafından Düzenlenen Taşınmaz Satış Sözleşmelerine Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik. Resmi Gazete, Sayı: 32070. (11 Ocak 2023). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2023/01/20230111-12.htm>

¹² Millî Eğitim Bakanlığından: Millî Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik. Resmi Gazete, Sayı: 32065. (6 Ocak 2023). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2023/01/20230106-4.htm>